

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

Tårnby Rådhus

fra idé til
arbejdsplads

Nr. 8 - September 2005

Tårnby Kommunebiblioteker - Lokalhistorisk Samling

Forsideillustration:

Tårnby Rådhus ca. 1962

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:

Arkitekten Ugehefte , 1954 side 197-201

Arkitektur 1960 side 121-131

Danmarks Arkitektur Magtens bolig.1980, side 86-87

Program for en offentlig konkurrence om et rådhus i Tårnby kommune
Kastrup, 1953

Rådhusposten 1966-1967

Th. Philipsens Mindebrønd. Komiteens arkiv, LKS

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommunebiblioteker, Lokalhistorisk Samling

Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen

Layout: Vicky Bonde

Tårnby Rådhus

fra idé til arbejdsplads

Bygningskulturens Dag 2005 afholdes den 10.-11. september med temaet "Modernismens Huse". Der sættes fokus på offentlige såvel som private byggerier fra perioden 1915-1970, men også på modernismens formsprog, materialer og teknologi og hele dens idégrundlag, der brød radikalt med tidligere tiders arkitekturopfattelse.

I Tårnby Kommune er rådhuset tema og ramme for dagen, arrangør er Bevaringsforeningen for Tårnby Kommune.

Dette nummer af *Glemmer du* handler derfor denne gang om rådhuset.

Rådhusbygningen

I Arkitektur 1954 skriver arkitekterne Hans Langkilde og Ib Martin Jensen følgende: *Rådhuset som bygningstype har gennemgået en udvikling som nøje afspejler den kommunale administrations karakter og vækst. Fra de små koncentrerede og værdige bygningsanlæg med klar symmetri omkring en monumental front har rådhusstyperne bevæget sig over til*

det væsentlige mere komplicerede anlæg, hvor adskillelsen mellem den repræsentative del og de egentlige kontorlokaler får lov at markere sig.

Arkitektkonkurrencen

I 1953 besluttede kommunalbestyrelsen at udskrive en offentlig konkurrence om et nyt rådhus. Udvidelsesmulighederne i det daværende rådhus i Kastruplunggade var udtømte, man havde endda været nødt til at indrette socialkontoret i en gammel gård på Amager Landevej ved siden af den plads, der var udtænkt til det nye rådhus. Derfor besluttede kommunalbestyrelsen i 1953 at udskrive konkurrencen.

Programmet for idekonkurrencen indeholdt forskellige oplysninger og betingelser:

1. Beliggenhed og byggegrund

Byggegrunden lå ved Amager Landevej, mellem den daværende Politistation og Korsvejens Skole, og omfattede 69.500 m². Byggehøjden måtte ikke overstige 17,5 meter på grund af lufthavnen. Det

fik flere aviser til i overskriften at skrive, at Tårnby ikke måtte få tårn på det nye rådhus. Men det var nu heller ikke hensigten. Beplantningen og de gamle landbrugsbygninger kunne fjernes, med undtagelse af stuehuset, der blev benyttet til socialkontor. Dette stuehus skulle bevares til nybygningen af rådhuset var fuldført. Frederik den VII's mindestøtte tæt ved Korsvejens Skole kunne flyttes eller fjernes.

2. Rådhuset

Rådhuset skulle anbringes med et passende forareal og med parkeringsmuligheder for mindst 20 fremmede biler og cykler!

Bygningen skulle være fremtidssikret. I 1953 havde kommunen ca. 30.000 indbyggere, som man forventede ville stige til 45.000 i løbet af 7-10 år. Personalet ville stige til 150, det er ikke oplyst hvor mange, der var ansat i 1953. I løbet af yderligere 5 år regnede man med, at indbyggertallet yderligere ville vokse med 10.000 og derfor skulle der være mulighed for udvidelse af rådhuset på længere sigt.

3. Lokaler

I programmet var en oversigt over de lokaler, der skulle indrettes på

rådhuset. Oversigten giver et fint billede af kommunens administration anno 1950'erne. Størrelsen på de enkelte lokaler er udeladt:

Kommunalbestyrelsen skulle have mødesal, 4 udvalgsværelser, kontor for borgmesteren, forkontor til samme med garderobe og toilet, der dog skulle være fælles med kommunaldirektøren, samt kontor for kommunaldirektøren.

Sekretariatet kontor for leder, sekretariatets kontor, fælles skrivestue for rådhuset.

Bogholderi: 1 kontor for leder, 1 kontor for medarbejdere, 1 mindre kontor for bogholderimaskiner, 1 lokale til revision.

Kassererkontor: 1 kontor for leder, 1 ekspeditionskontor, 3 kasser, boksanlæg.

Ligningsafdeling 1 kontor for skatteinspektør, 2 kontorer for ekspedition, 3 arbejdslokaler, 2 små afhøringslokaler(!), 1 evt. venteværelse.

Skatteopkrævning: 1 kontor for leder, 2 store arbejdslokaler, 4 afhøringslokaler(!), 1 lokale for pante-fogeder, 1 evt. venteværelse.

Folkeregister: 1 kontor for leder, 1 ekspeditionskontor.

Socialkontor: 1 kontor for formanden (anvendes også til udvalgsmøder), 1 kontor for socialinspektør, 2 ekspeditionskontorer, 1 kontor

Rådhuset kort før det stod færdigt i 1959/60.

Bag bilen anes Frederik den VII's Mindestøtte, der kort efter blev flyttet til kommunens materialegård på Nordmarksvej. Materialegården nedbrændte nogle år senere og dermed også mindestøtten.

for bogholderi eller registrant, 4 små afhøringskontorer, 1 venteværelse.

Skolevæsenet: 2 a 3 kontorer.

Teknisk Forvaltning: 1 stadsingeniør, 1 arkitekt, 1 vejassistent, 2 ekspeditionskontorer, 2 tegnestuer, teknisk arkiv, 1 lokale til lystryk, garderober og toiletter.

Telefoncentral samt kælderlokale til selvanlæg.

Rum for kontormaskiner.

Marketenderi: Spisestue for kommunalbestyrelse, spisestue for evt. chefer, spisestuer for det øvrige personale (ca. 150 personer), mindre køkken med opvask.

Lejlighed for rådhusbetjent.

Garager: til størst mulige antal vogne.

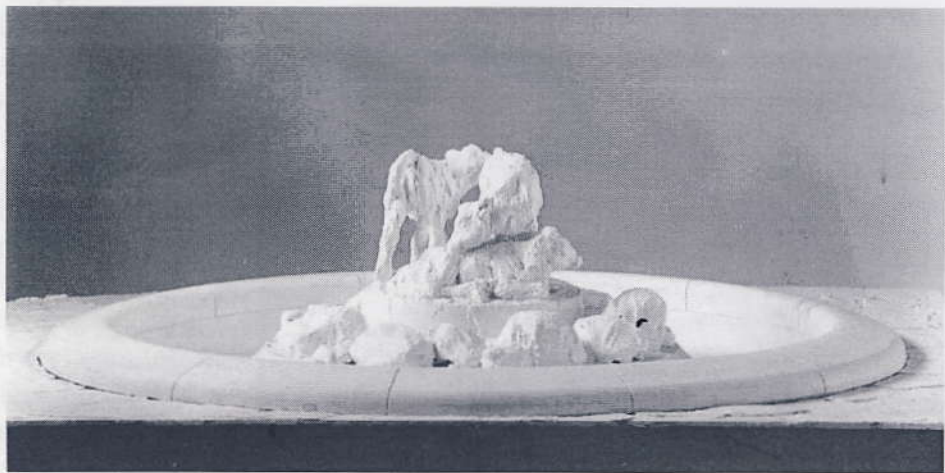
Toiletter både til personale og publikum.

I kælderen: lokaler for arkiver, fælles indkøbscentral, rengøringspersonalet med tilhørende toilet, brusebade og garderober for personalet samt 1 håndværkerrum.

Dommerkomité

Forslagene til det nye rådhus skulle bedømmes af en dommerkomité bestående af borgmesteren Rich. Jacobsen, 1. viceborgmester J. Elkær-Hansen, 2. viceborgmester Aage Jærre, stadsingeniør S. Schouenborg, kommunaldirektør Thorkild Nielsen, bygningsinspektør Carl Brix samt 3 arkitekter fra Danske Arkitekters Landsforbund, Rolf Graae, Hans Hansen og B. Helweg-Møller.

Der var en præmiesum på 30.000, 1. præmien var 15.000 kr., det resterende beløb ville blive fordelt

Gudrun Lauesens og Børge Pramvigs udkast til en mindebrønd for Th. Philipsen.

efter komiteens skøn, men ingen præmie ville blive under 5.000 kr. Forslagene skulle være afleveret senest den 1. februar 1954.

Resultatet af konkurrencen

Der indkom 55 forslag til et nyt rådhus. 1. præmien blev tildelt Halldor Gunnløgsson og Jørn Nielsen, 2. præmien tilfaldt arkitekterne Hans Erling Langkilde og 3. præmien arkitekterne Ejner Graae og Henning Helger, Et forslag af arkitekterne Valdemar og Bent Larsen blev indkøbt af Tårnby kommune.

Dommerkomiteens bemærkninger til vinderprojektet var bl.a. flg.: *Hoveddispositionen er klar og tiltalende. Rådhuset dannes af to sammenhængende blokke, der*

begge omslutter en åben gård, hvoraf den nordre kan anvendes til rådhusal, som i det ydre markerer sig gennem det hævede tag.... Planen er enkel og klar, de forskellige afdelinger er som helhed godt grupperet.

... Arkitekturen er enkel og kraftig - der er en tiltalende overensstemmelse mellem det ydre og det indre. Sammen med forpladsen vil rådhuset danne en smuk og værdig helhed.

Skulpturstrid

En lokal komité med skoledirektør Johannes Feldvoss som formand blev i 1953 nedsat med henblik på at indsamle midler til fremstilling og opsætning af en brønd med tre kalve til minde om kunstneren Th.

Philipsen, der i mange år arbejdede og boede i Kastrup og på Saltholm. Tanken var, at skulpturen skulle opstilles i Strandparken mellem Kastrup Havn og Lufthavnen omtrent udfør Th. Philipsensvej, hvor man mente udsigten til Saltholm var bedst. De tre kalve skulle udføres i bronze af billedhugger Gudrun Lauesen, der havde dyreskulpturer som speciale. Brønden var tegnet af maler og tegner Børge Pramvig, der dengang boede i Kastrup. Brønden skulle laves i en lav, rått hugget granitkant omgivet af brudne naturfliser - Midterpartiet med kalvegruppen var tænkt hævet lidt over vandspejlet og skulle tilføres trykvand, så vandet kunne sile ud over kanten og ned i bassinet. Kummens bund skulle udføres i irgrønne, glaserede fliser. Ved midterpartiet skulle lægges en kreds af store kampesten, i mellem disse skulle der plantes gul iris, strandasters og siv. Omkring selve brønden skulle der lægges store brudne granitfliser med blomster og bjørnekrat. Det blev anslået, at mindebrønden ville koste omkring 100.000 kr. som skulle hentes hos virksomheder og privatpersoner. Efter kort tid ændrede komiteen mening omkring placeringen af brønden. Den

skulle i stedet placeres foran eller i rådhuset. Det skulle samtidig være en gave fra giverne ved indvielsen af det nye rådhus.

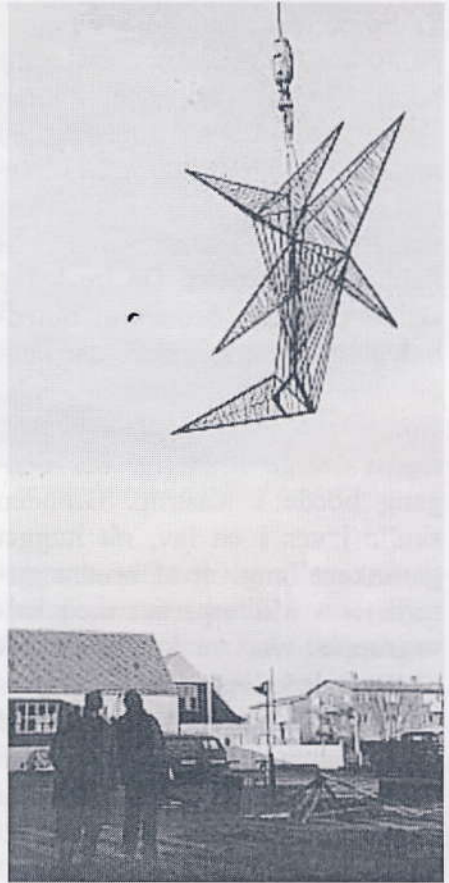
Borgmester Richardt Jacobsen og rådhusets arkitekter var ikke begejstrede. Den første mente, at hvis ideen skulle udføres, var det bedste minde om Th. Philipsen, en skulptur af kunstneren selv og en placering i Kastrup. Denne mening delte han med andre borgere, hvilket kom til udtryk i læserbrev. Prisen var efter hans mening også alt for høj. Men der blev alligevel arbejdet videre med sagen i de følgende år.

Pramvig forlod projektet, da det oprindelige udkast var for stort og dyrt, og monumentet blev formindsket til en skulptur af en kalv. Rådhusets arkitekter mente, at den bedste placering ville blive i en atriumgård og ikke foran rådhuset, såfremt kommunalbestyrelsen ønskede at placere skulpturen i tilknytning til rådhuset. Samtidig mente de, at det bedste ville være først at tage stilling til eventuelle kunstværkers placering, når rådhuset stod færdigt. Det viser med tydelighed, at de ikke var interesseret i dette kunstværk. Slutresultatet blev da også, at mindet over Th. Philipsen aldrig blev realiseret.

Rådhusets kunstværker

Billedhugger og industriel designer Torsten Johansson blev i stedet i november 1959 bedt om at fremstille et springvand til atriumgården på rådhuset. Statens Kunstfond betalte en tredjedel og Tårnby Kommune resten af omkostningerne ved kunstværket. Springvandet skulle bestå af 3 nonfigurative skulpturer af galvaniseret jernrør, hvoraf den højeste var mere end 7 meter høj. Fra de tre skulpturer skulle udgå otte mere eller mindre kraftige vandstråler. Selve bassinet skulle bygges af grå natursten og der skulle indlægges en række projektører i det, der skulle belyse skulpturen og vandet. Torsten Johansson udtalte bl.a. følgende til BT den 28.7.1959: *"Vandet skal fortsætte skulpturens linier, bryde dem og mødes i ny og spændende former. Vandet skal berige skulpturen, som belyses i alle regnbuens farver. Fontænen kan ganske vist godt tåle at stå alene, men lukker jeg for vandet er det som at slukke juletræet. Den taber noget af glansen."*

Det var desværre det, der skete efter dens opsætning og igangsætning af springvandet på rådhuset. Vinduerne i atriumgården blev som hos ostehandlerne, og man

Der måtte en høj kran til at bringe springvandet ned gennem bygningen til pladsen i springvandskummen.

Foto fra kunstnerens hjemmeside: <http://home.worldonline.dk/jesperj/taarnby1.htm>

måtte efter nogle års forsøg på forbedringer slukke for vandet.

Det oprindelige springvand får kun lov til at springe ved meget særlige lejligheder. I stedet har man for ca. 10 år siden indsat et

lille springvand midt i gården.

Torsten Johansson er i øvrigt kunstneren bag den specielle rut-sjebane for børn på legepladsen i Tivoli ud mod H.C. Andersens Boulevard.

Svend Wiig Hansens store maleri: Livsbølgen pryder væggen ind mod kommunalbestyrelsens mødelokale på rådhusets 1. sal. Dette kunstværk kom dog først til i 1967 efter en skitsekonkurrence i 1966. Kommunalbestyrelsen indbød kunstnerne Mogens Andersen, Frede Christoffersen, Svend Wiig Hansen, Kaj Louis Jensen og Carl-Henning Pedersen (der dog meldte afbud) til konkurrencen. Svend Wiig Hansens forslag vandt. Kunstneren arbejdede igennem flere år på maleriet i rådhuset fra 1968 til 1971, hvor det blev afleveret ved en festlighed. Jeg vil ikke give en fortolkning af maleriet her, det skal opleves af den enkelte besøgende på rådhuset.

Det færdigbyggede rådhus

I bogen "Danmarks Arkitektur: Magtens bolig" bliver Tårnby rådhus omtalt således: *Uden at der står malet "rådhus" med store bogstaver på facaden, er man klar over, at bygningen med sin monumentalitet må have en særlig funktion. Allerede i det ydre afslører et*

stort tagudhæng over lodrette poster mellem vinduer, at de piller, som må være nedenunder, omgiver den rådhusshal, som en del af bygningen grupperer sig omkring. Hvor Rødovre vedkender sig amerikanske slægtninge, tvinges man på Amager Landevej til at tænke på moderne japansk arkitektur. Også i det indre er der ved træpaneler, marmortrappe og rådhuslag lagt vægt på at markere husets betydning som kommunens centrum. Poul Kjærholms kostbare møbelgrupper virker næsten som en skulpturel udsmykning i sig selv på lige fod med Torsten Johanssons vandskulptur i den åbne gård.

Indvielsen

Rådhuset blev taget i brug den 14. december 1959, men først den 24.6.1960 fandt selve indvielsen sted i overværelse af 500 indbudte gæster.

Skotterne, orkestret fra Skottegårdsskolen underholdt udenfor, og inde i rådhushallen musicerede en kvartet fra Musikkonservatoriet under ledelse af pianisten Erik Starup.

Borgmester Jørgen Elkjær-Hansen holdt den første tale og mindedes bl.a. den afdøde tidligere borgmester Richardt Jacobsen "...hvis dyg-

tighed og sunde indsigter i høj grad kom til at præge de krav, der stilledes til projektet....Han skal derfor i dag mindes som den, der i første række tilkommer æren for dette hus."

Borgmesteren nævnte, at byggeriet samlet havde kostet 5 millioner kr.

Der var desuden flere taler bl.a. af kommunaldirektøren, der på personalets vegne takkede for den nye arbejdsplads.

Bygningen som arbejdsplads de første år

I "Rådhusposten", HK-klubbens blad, som arkivet dog kun har 2 årgange fra 1966-67, får man et lille indblik i arbejdsforholdene på det nye rådhus. I et læserbrev i maj 1966 står der bl.a. flg.: "Tror I ikke, vi er lidt for stiltfærdige og beskedne. ..Er alle virkelig tilfredse med garderobeforholdene? Og hvad med temperaturerne i kontorerne, noget må der kunne gøres, der er jo snart ikke et kontor med normal temperatur. Hvad med lidt udendørs bekvemmeligheder. Det eneste der er gjort i den retning, er at indkøbe nogle havemøbler, der i år ikke engang er i orden. Hvorfor kan der ikke komme markiser til de østvendte vinduer. De stakkels mennesker kan næsten ik-

ke skære sig igennem, når de kommer om morgenen. ..og så er der lige det evigt tilbageværende marketenderiet. Det er da udmærket der er kommet opvaskemaskine. Det er knap så udmærket at vores i forvejen ikke spændende smørrebrød nu tilbringer ventetiden i solen!.. Det siges at fru Hansen ikke må smøre mad. Hvorfor ikke?? Med venlig hilsen Skrivestuen.

I august samme år fortæller redaktionen, at kommunalbestyrelsesmedlemmet Oda Møller der er nyt medlem i marketenderiudvalget gerne vil informeres om ønsker eller problemer, så ovenstående og andre ønsker ville blive sendt til hende.

I 1967 ansøgte marketenderiudvalget kommunalbestyrelsen om lov til at udskænke kaffe efter ekspeditionstiden kl. 14.30! - og uden beregning da der var overskud på marketenderiets regnskab. Det regnede udvalget dog ikke med, at man fik lov til, så man foreslog at udvalget i så fald skulle nedlægges - da det kun var en pap-and !

Ovennævnte problemer er der blevet rettet på gennem tiden. Markiser er der kommet til, og man har efter sigende gode udendørs faciliteter, kantine og mulighed for en kaffetår mangler heller ikke.

*Rådhuset blev indviet den 24.6.1960 med musik og taler.
Her spiller det lokale "Skotterne" for de 500 indbudte gæster.*

Udvidelser

I takt med forøgelse af kommunens servicefunktioner og opgaver blev der behov for en udvidelse af rådhuset. Det skete i 1973/74 med en udvidelse på 3.700 etagemeter fordelt på 3 etager, den såkaldte B bygning.

Den største udvidelse af rådhuset skete i 1983-84 hvor C- fløjen blev bygget ud mod Østerlarsvej. Her fik socialforvaltningen lokaler. Begge udvidelser blev tegnet af rådhusets arkitekter Halldor Gunnløgsson og Jørn Nielsen.

Fredning i 1994

I 1994 blev rådhuset fredet. Begrundelsen for fredningen var at rådhuset var et af hovedeksemplerne indenfor modernistisk stil, og samtidig præget af japansk byggestil bl.a. ved det "svævende" tag over rådhushallen.

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

www.bibliotek.taarnby.dk

Klik på Lokalhistorisk Samling

Vi har publikumsmaskine med adgang til internettet og mange slægtsforskerlinks.

Åbningstider:

Mandag	15.00 - 19.00
Tirsdag	12.00 - 16.00
Fredag	12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på:

Kastrupgårdssamlingen

"*Midt på Amager*"

&

"Kastrup Glas"

Åbent Tirsdag til søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

14.00-20.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00